

UREDNIŠTVO ZARJE je v Ljubljani, Franciškanska ulica št. 8 (tiskarna I. nadst.). Uradne ure za stranke so od 10. do 11. dopoldne in od 5. do 6. popoldne vsak dan razen nedelj in draznikov. Rokopisi se ne vračajo. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo.

NAROČNINA: celoletna po pošti ali s pošiljanjem na dom za Avstro-Ogrsko in Bosno K 21.60, polletna K 10.80, četrtletna K 5.40, mesečna K 1.80, za Nemčijo celoletno K 26.40; za ostalo inozemstvo in Ameriko celoletno K 36.—

ZARJA

ZARJA izhaja vsak dan razen nedelje in praznikov ob pol 11. dopoldne.

UPRAVNIŠTVO se nahaja v Šelenburgovi ulici št. 6, II., in uraduje za stranke od 8. do 12. dopoldne in od 3. do 7. zvečer. Inerati: enostopna pettivrstica 30 vin., pogojen prostor, poslana in reklame 40 vin. — Inerati sprejema upravništvo.

Nefrankirana ali premalo frankirana pisma se ne sprejemajo.

Reklamacije lista so poštnine proste.

Posamezne številke po 8 vin.

Štev. 317.

V Ljubljani, v četrtek dne 27. junija 1912.

Leto II.

Vabilo na naročbo.

Zarja izhaja vsak dan ob 11. dopoldne in tane naročnina

Za avstro-ogrskje kraje:	
celoletna	K 21.60
polletna	10.80
četrtletna	5.40
mesečna	1.80
Za Nemčijo:	
celoletna	K 26.40
polletna	13.20
četrtletna	6.60
mesečna	2.20

Za ostalo inozemstvo celoletno 36 kron in sicer s pošiljanjem na dom ali po pošti. Naročnino je pošiljati naprej.

Posamezna številka 8 vin. v administraciji in tobakarnah:

Naročnina se pošilja pod naslovom: Upravništvo „Zarje“ v Ljubljani.

Razredni boj.

Ljudje, ki žive med delavci, ali pa imajo vsaj tesne stike z njimi, lahko opazujejo, da vlada med delavstvom znatna nezgodovitost. Če se zdi to človeku po eni strani razumljivo, ker je pomanjkanje v življenju proletariata očitno, je ta nezgodovitost po drugi strani vendar čudna, ker ima delavstvo toliko dobrih prijateljev, da jih kmalu ne bo moglo prešteti. Na vseh koncih in krajih se mu ponujajo. In od leta do leta jih je več. Vsi priznavajo, da se delavec ne godi tako kakor bogatinom; priznavajo celo, da bi zaslužili boljše življenje. Le kadar bi bilo treba povedati kako naj delavci pridejo do zboljšanja, začno odpirati vsa vrata v bodočnost, samo pravih ne. Eni pripovedujejo delavstvu o sveti veri, drugi narodnosti, tretji o ožji in širši domovini. In prav lepo znajo govoriti o takih rečeh. Toda najlepše pridige, najbolj patetične deklamacije ne povedo, kako naj se z njih pomočjo zboljša položaj delovnega ljudstva. Tega namreč ne morejo povedati, ker je delavsko vprašanje posebna stvar, ki se ne da pomešati ne s cerkvijo, ne z narodnostjo, ne z domovino. V položaju delavstva se nič ne izpremeni, če je vse človeštvo katoliško, mohamedansko ali pa prostozidarsko; delavčeva plača ni nič več in nič manj vredna, če se uraduje pri okrajnem glavarstvu slovensko, nemško ali pa kitajsko; delavčev dobiček je enako trdo, če so Brežice del štajerske kronovine ali pa če postanejo mesto v Zedinjeni Sloveniji. Nihče ne pravi, da se delavcu ni treba brigati za taka vprašanja; ali kdor pravi delavcem, da so to njihove najvažnejše zadeve, ali pa celo, da so to reči, s katerimi se bodo rešila njihova, delavska vprašanja, se laže. In pri tem je vse eno, če se laže namenoma ali pa iz nevednosti. Zakaj učinek je vedno enak. Če bi delavstvo vrjelo takim ljubeznivim prerokom, bi začelo na pota, po katerih ne bi nikdar prišlo do zboljšanja, kaj še do rešitve.

Priznavati, da je delavstvo v slabem položaju, ni nič težkega. Ali to ve dandanes najindiferentnejši delavec sam, pa mu ni treba dokazovati, da je res tako. Bolj potrebno pa je pokazati delavcu, kje so razlogi njegovega slabega položaja in kakšni da so. Tukaj pa se nič ne opravi z vero ne z narodnostjo, ne s patriotizmom ne z idealizmom, temveč pogledati je treba brez pobarvanih naočnikov stvari in raz-

mere, potem pa je treba delati na podlagi spoznanja. Kdor hoče dognati resnico, jo mora iskati brez predsodkov, ne misleč, da jo že pozna, še preden jo je začel iskati.

Tudi če hočemo razumeti delavsko vprašanje, ne smemo postavljati cilje pred začetek. Prvo, kar moramo spoznati, je to: Kakšen je položaj delavstva v človeški družbi? V kakšnem razmerju je delavstvo do ostale družbe in do njenih posameznih delov? Če razmislimo to vprašanje povsem objektivno, se nam pokaže neizogibno rezultat, da je človeška družba razdeljena v različne razrede, da je delavstvo poseben razred družbe, da so med posameznimi razredi nujna nasprotja in da izvira beda delavskega razreda iz razrednih nasprotij.

Če je ta rezultat komu všeč ali ne, je brez pomena. Glavno je to, da je v njem resnica. In ta resnica je splošna; ona velja za delavstvo vseh narodov, za delavstvo vsake vere. Položaj delavstva je v vsej človeški družbi bistveno enak. Res je, da se godi angleškim delavcem poprečno boljše kakor slovenskim, toda ne zato, ker so Angleži, ampak zato, ker so boljše organizirani. Ali čeprav so njihove plače boljše, čeprav imajo večinoma ugodnejše delovne pogoje, so vendar njihove razmere bistveno enake razmeram slovenskih ali pa turških delavcev; razredna nasprotja tudi tam niso izgnila, odvšeni je delavski razred tudi tam od kapitalističnega.

Kjer so nasprotja, tam je boj. Torej je tudi boj med razredi neizogiben. Ne razredov ne razrednega boja niso iznašli socialisti. Oboje je bilo na svetu davno preden se je moderno delavstvo začelo organizirati na socialistični podlagi. Socializem ni storil v tem oziru nič drugega, kakor da je odprl oči tistemu delavstvu, ki je hotelo spoznati resnico. Pokazal mu je, da je vsa človeška družba sestavljena iz razredov, ki imajo vsak svoje posebne interese; razkril mu je dejstvo, da si interesi posameznih razredov nasprotujejo in da si morajo nasprotovati; povedal mu je, da je vsa zgodovina dolga veriga razrednih bojev, ter ga je poučil, da mora v neizogibnem razrednem boju zavedno nastopati. To se pravi, da mora poiskati svojega pravega nasprotnika in voditi boj proti njemu s tistimi sredstvi, s katerimi more zmagati.

To resnico bi vsakovrstni »dobri prijatelji« delavcev radi zakrili. Uničiti je seveda ne morejo. Kadar je noč, je noč in ostane noč, pa naj sami angeli pojo, da je pol dne. Kapitalistični razred se bojuje proti delavskemu razredu, in nobeno utajevanje ne odpravi te resnice. Kapitalistični razred gre za tem, da iztlači iz delavskega razreda čim več »vrednosti sebi v prid. Socialisti niti ne pravijo, da dela to iz hudobije. Razmere so take, da ne more biti drugače. Kapitalizem ne more živeti sam od sebe. Miljon, ki leži mirno v blaginji, ostane na večne čase milijon. Da se poveča, je treba dela. In le tedaj bodo milijoni prirastli tisočaki in se bo podvojil, potrojil, podesetoril, če se bo od vrednosti delavčevega dela nekaj odtrgalo in priložilo kapitalu. V kapitalističnem interesu je izkoriščanje delavstva. Čim bolj hoče kapitalizem služiti svojim interesom, tembolj mora izkoriščati delavstvo, to se pravi: Tem intenzivnejše mora od svoje strani voditi razredni boj.

Za delavstvo pa nastane vprašanje: Ali naj naj se da mirno izkoriščati? Z drugimi besedami: Ali naj ostane v razrednem boju pasivno? Ali naj pripusti kapitalizmu, da vodi razredni boj sam, po svoji volji, brez ovire in zapreke?

Jasno je, da bi bil to največji nezmišelj. Kdor uči delavce, da naj opuste razredni boj, ne zahteva od njih nič manj, kakor da naj se izroče kapitalizmu na milost in nemilost. Kapitalizem ne bo opustil svojega razrednega boja, torej ga tudi delavci ne smejo opustiti, ampak morajo skrbeti, da bodo zanj dobro pripravljeni, močni, in da bodo mogli zmagati.

Parlamentarni vojaki.

Ko je minister Heinold stopil pred voditelje strank v avstrijskem parlamentu in posnemajoč Štefana Tiszo v korporalskem tonu zahteval, da mu mora državni zbor v strogo določenem roku pritresti neizpremenjeno obrambno predlogo, in ko je večina vztrepetala in prisegala, da ima najljubše namene, je bilo gotovo, da bodo vse zahteve militarističnega moloha sprejete do pike tako, kakor je predpisala vlada. Zakaj meščanske stranke, ki prodajajo pri volitvah ljubezen do ljudstva na debelo, so hrabre na volilnih shodih in na političnih banketih; njih junaštvo pa mine kakor makov cvet na vetru, kadar zorožlja svetla sabljica in potrkava militarizem na vrata njihovega patriotizma. Tako rožljanje ima čudovito sugestivno moč; kadar zadoni v ušesih »lojalnega« politika, izgine izpod lobanje vsaka lastna misel, vsak spomin na volilne objube in prislege, vsako razumevanje ljudskih potreb, v možgane pa se zarije z vso silo visoki ukaz, pomešan s strahom pred skrivnostnimi veličinami.

Matematično bi se bilo dalo dognati, da dobi obrambni zakon z vsem, kar ga spremlja, potrebno večino in da se ne izpremeni v njem niti pičica. Ko je prišla potem stvar v obrambni osek in so meščanske stranke molčale kakor grob, le da ne bi z najskromnejšo debato zavlekle dovoljenje za kakšno minuto; ko se je potem v zbornici večina brez pomisleka vdala zahtevi vlade, da se ima obrambna reforma obravnati pred proračunskim provizorijem; ko je naposled večina sklenila, da se imajo vse določbe zakona za specialno razpravo razdeliti samo v tri skupine, je bilo potrjeno in zapečateneno, da je kupčija med vlado in večino sklenjena. Tudi največji optimist ni mogel pričakovati, da se bodo meščanske stranke vsaj zadnji hip spomnile, kaj so govorile, ko so zahtevale glasove volilcev. Vse, kar je politično zrelega, je bilo na jasnem, da ne pomagajo nobeni argumenti, nobena pojasnila, nobeni dokazi, nobeno zbujanje vesti proti brezpozoljni poslušnosti večine. Obrambna reforma je bila že dejansko sprejeta, ko je bila izročena odseku; vse, kar se je z njo dalje godilo, je bila za večino le nepotrebna, sitna formalnost.

Nobenega dvoma torej ni bilo. In vendar je učinkovalo glasovanje o prvi skupini paragrafov v zbornici kakor veliko presenečenje, kakor bolesto razočaranje. Zakaj kljub vsej opravičeni skepsi, kljub vsemu presimizmu se upira zdrava pamet veri, da je mogoče meni nič tebi nič pogoltniti take gorostasne zahteve, da je mogoče skoraj brez besede zvaliti taka ogromna bremena, kakršna obsega novi zakon, brez količkej primerne odškodnine ljudstvu na pleča. Ali zgodilo se je. In prav tako bo sprejeta druga in tretja skupina; prav tako bo sprejet domobranski zakon. In gosposka zbornica bo vsemu pritrčila in potem bo vse z največjo naglico sankcionirano. Poslanci pa pojdejo na počitnice, da se oddahnejo od silnega truda, od vztrajnega

molčanja v debatah in od možatega glasovanja proti vsakemu popravku in proti vsakemu zboljšanju.

Postopanje slavne večine je klavrno nad vsako mero in konstatirati je treba, da je postalo še nevarno parlamentarizmu samemu in ustavnosti. Dejansko se razlikuje sedanjí položaj komaj za silo od absolutizma. Komaj da je oblika še ustavna, vsebina pa je prav tako absolutistična kakor na Ogrskem ali pa na Hrvaškem. Brambna predloga ni plod ljudske ali parlamentarne želje; večina je ne dovoljuje po svojem prepričanju, temveč na ukaz. Dostikrat se je zgodilo, da je večina glasovala za kakšen zakon, ki je nasprotoval ljudskim interesom; ali tedaj je bila pač večina sama protiljudska. Za obrambno predlogo pa niti to ne velja, zakaj z neštetimi resolucijami, ki nimajo nobene moči in stvarno nobenega pomena, je večina sama pokazala, da se ne strinja z določbami, za katere — glasuje. Tako je zlasti z gorostasnimi izjemami od dvehletne službe. Večina je glasovala za četrto leto pri mornarici, za tretje leto pri konjeniki in pri topništvu, za tretje leto podčastnikov in »porokov« — vse le na ukaz vlade, na povelje vojne uprave. Obveljala ni volja parlamenta, ne volja večine, temveč le volja visokih generalov. To pa je nedvomljivo znamenje absolutizma, tem hušjega, ker ni odkrit, temveč se skriva pod krinko popačenega parlamentarizma.

Ali ta krasni državni zbor daje korak za korakom svoje pravice iz rok in prepušča drugim faktorjem oblast, katere ne bi smel v resnično ustavni državi izvrševati nihče razven parlamenta. Med najvažnejša ustavna sredstva spada pravica državnega zbora, da dovoljuje ali pa odreka vojaške novice in da določa njihovo število. To in pa proračunska pravica obsega najvažnejše jamstvo, da si ohrani parlament prvenstvo v državi. Vlada, ki nima proračuna in vlada, ki nima vojakov, je nemogoča; s tem, da ji parlament lahko oboje odreče, ima v rokah sredstvo proti eventualnim neustavnim dejanjem vlade. Ali čudežna večina našega državnega zbora daje tudi to pravico iz rok in izročila na ta način vladi moč, katero bi sama morala čuvati kakor punčko v očesu.

Vlada zahteva, da se določí število rekrutov kar za dvanajst let obenem. In večina ji dovoljuje to. Nic ne briga, da se v dvanajstih letih lahko zgodi tisoč reči, na katere danes nihče ne misli. S stališča ljudskih interesov je število novincev, ki jih zahteva novi zakon, tudi za eno leto previsoko. Ali če bi tudi pritrtili, da je povišani kontingent primeren za letošnje leto, je vendar vsaj dvomljivo, če bo tudi čez dve leti, čez pet ali deset let primeren. Nihče ne more prorokovati, kakšen bo takrat splošni položaj, kako se bo godilo prebivalstvu, kakšno bo razmerje med strankami in vlado. Ali sedanja večina jemlje že bodočemu parlamentu možnost, da zniža število novincev, če bi bilo potrebno.

A če bi tudi državni zbor tej ali oni vladi odrekal rekrute, vendar ne more s tem izvršiti nobenega odločnega pritiska na vlado. Zakaj obrambni zakon, za katerega glasuje ta dična večina, daje kroni pravico, da pokliče rezerve pod orožje, ako se ji zdi potrebno. Razume se, da je tukaj krona samo ime, za katerim se skriva militarizem; njemu daje parlament predpravo, ki razveljavlja njegovo lastno moč. Naj se tudi državni zbor posloži svoje pravice, da odreče vladi rekrute — kaj mu to pomaga,

EMILE ZOLA:

Rim.

(Dalje.)

Sanguinetti se je smehljaj, nalahno je pomajeval z glavo in dajal vzhicene vzklake od sebe.

»Jako dobro, jako dobro! Izvrstno! . . . O, jaz mislim, kakor Vi, ljubi sin, več se ne more reči . . . Ali povsem očitno je, da soglašate v tem z vsemi dobrimi duhovi.«

Razumtega, je dejal, ga je vsa poetična plat te reči globoko genila. Rad je veljal, nedvomno iz tekmovanja, kakor Lev XIII. za izvrstnega latinca, pa je prisegel Virgilu posebno nečmenjeno naklonjenost.

»Vem, vem . . . o, trikrat sem čital ono mesto o vračajoči se pomladi, ki tolaži od zime odvevane reče! Ali pa tudi veste, da imate vse polno latinskih izrazov? Več kakor petdeset mest sem si zabeležil v Vaši knjigi, ki bi jih lahko našel v eklogah. Vaša knjiga je dražestna, resnično dražestna!«

Ker nikakor ni bil neumen in je čutil, da tiči v tem malem duhovniku velika inteligenca, se je naposled zbudilo njegovo zanimanje — ne zanj, temuč za korist, ki bi se nemara dala doseči od njega. V svoji spletkarski mrzlici se je neprenehoma bavil s tem, kako bi iztlačil iz drugih, iz kreator, ki mu jih pošilja Bog, vse, kar prinašajo s seboj in kar bi moglo koristiti njegovemu triumfu. Za trenotek se je obrnil od Rima, pogledal svojemu obiskovalcu v obraz in ga poslušal, vprašujoč se, čemu bi ga mogel porabiti bodisi takoj, v krizi, ki jo preživlja, ali pa pozneje, če postane papež. Ali duhovnik je zopet storil napako, da je napadel posvetno gospodstvo cerkve in izrekel nesrečno besedo o novi veri.

Kardinal, ki se je še vedno smehljaj, ga je

ustavil s kretljivo roko, ne da bi zmanjšal svojo ljubeznivost, dasi je bil njegov davni sklep sedaj popolnoma utrjen.

»Gotovo, ljubi moj sin, v marsičem imate prav in pogostoma soglašam z Vami — o, popolnoma! . . . Toda glejte, gotovo ne veste, da sem tukaj zaščitnik Lourda; kako morete torej po onem mestu o jami zahtevati, da naj se izrečem za Vas, pa proti očetom?«

To dejstvo, katerega res ni poznal, je Pierra povsem pobilo. Nihče ni bil tako previden, da bi ga bil poučil o tem. V Rimu ima vsaka katoliška stvar, najsi je kjerkoli na svetu, od Svetega očeta določenega kardinala za zaščitnika, ki jo mora zastopati, in če je treba, braniti.

»Dobri očetje!« je Sanguinetti blago nadaljeval. »Prizadeli ste jim veliko bolečino. Resnično, naše roke so zvezane, njihove bolsti ne moremo še povečati . . . Če bi vedeli, koliko maš nam pošiljajo! Brez njih bi moral marsikateri izmed duhovnikov, kar jih poznam, od lakote umreti.«

Ni bilo druge, kakor ukloniti se. Pierre je zopet zadel ob denarno vprašanje, ob potrebo Svete stolice, da si zavaruje svoj proračun za dobra in za slaba leta. Venomer se je kazalo suženstvo papeža, katerega je izguba Rima oprostila vladnih . . . pa ga prisiljena hvaležnost za dobljene miloščine vendar priklepa na zemljo. Potrebe so tako velike, da vlada denar, da je denar najvišja moč, kateri se klanja vse na rimskem dvoru.

Sanguinetti je vstal, da bi dal obiskovalcu slovo.

»Toda nikar ne zdvajajte, ljubi sin,« je nadaljeval s toplim glasom. »Sicer imam le svoj glas; obljubujem Vam pa, da bom vpošteval izvrstno izjavo, ki ste mi jo dali . . . In kdo ve?

Če je Bog z Vami, Vas reši, celo proti naši volji!«

To je bila njegova navadna taktika; načeloma ni nikdar gonil ljudi do skrajnosti s tem, da bi jih pošiljal brez upanja proč. Čemu bi pravil temu človeku, da je prokletstvo njegove knjige sklenjena stvar in da je edino, kar more storiti pametnega, to, da jo zataji? Samo divjak kakor Bocanera more še s plamenom jeze pihati v take ognjevitve duše in jih goniti v upor.

»Upajte, upajte!« je smehljaje nadaljeval in se delal, kakor da namigava na neštete ugodne reči, katerih ne more povedati.

Pierre je bil globoko ginjen in se je čutil, kakor da je prerojen. Pozabil je celo na razgovor, ki ga je bil slišal, na častihlepno jezo, na mračno besnost proti tekmeču, katerega se je bilo bati. In pa — ne bi li mogel pri mogočnih osebah duh nadomestiti srce? Če postane ta mož danes ali jutri papež, in če je prav razumel — ne bo li to pričakovani papež, ki prevzame nalogo, da organizira na novo cerkev združenih evropskih držav, duševno vladarico sveta? Vse ginjen se mu je zahvalil, se poklonil, in ga pustil sanjajočega pri odprtem oknu, kjer se mu je kazal Rim iz daljave, v sijaju jesenskega solnca dragocen in bleščeč kakor biser, kakor tiara iz zlata in dragega kamenja.

Bila je skoraj ena, ko sta mogla Pierre in grof Prada naposled sestiti, da zajtrkujeta pri mali mizi restavracije, v kateri sta se dogovorila, da se snideta. Oba sta se vsled svojih opravkov zamudila. Ali grof je bil videti jako dobre volje, ker je uredil neprijetna vprašanja sebi v prid, duhovnik, ki je bil zopet poln upanja, se je pa prepustil dražestni radosti življenja v milini tega zadnjega lepega dneva. Zajtrk v veliki, svetli, modro in rožnato poslikani, v tej letni dobi povsem samotni dvorani, je bil torej jako prijeten. Amorete so švigale preko

stropa, krajine, ki so iz daljave spominjale na rimske gradove, so krasile stene. Uživala sta same sveže jedi in pila tisto vino iz Frascatija, ki ima ognjeviti okus po zemlji, kakor da so nekdanji ognjeniki zapustili grudi nekaj svojega ognja.

Razgovor se je dolgo sukaj okrog albanških gor, ki se dvigajo v blagi dražesti nad ravno rimsko Kampanjo in razveseljujejo oko. Pierre, ki je napravil klasični izlet iz Frascatija v Nemi, je bil še ves očaran in je govoril o njem z ognjevitimi besedami. Tu je bila predvsem čudovita, ob hoku gričev se vzpenjajoča in nizdol spuščajoča pot iz Frascatija v Albano; obraščena je s tresjem, z vinsko trto in z oljkami, skozi katere se venomer odpira razgled na valovito neskončnost Kampanje. Na desni se blešči bela vas Rocca di Papa, amfiteatralno ležeča na oblem holmu pod Monte Cavo, ki ga krona veliko, stoletno dreve. S te točke opazi človek, če se obrne na cesti nazaj proti Frascatiju, visoko gori na robu pinijevega gozda dalje razvaline Tuscula, velike rdečkaste, v teku stoletij od solnca obžgane razvaline, s katerih mora biti prekrasen razgled v neskončnost. Potem se pride skozi Marino s široko, strmo padajočo cesto, z velikansko cerkvijo in s staro, začrnelo in napol razjedeno palačo Colonna. Potem drži pot za gradnovim gozdom ob albanskem jezeru, čigar slika nima primere na vsem svetu: Onkraj nepremične, svetlemu ogledala enake vode razvaline Albe Longe; na levi Monte Cavo z Rocca di Papa in Palazzola; na desni Castel Gandolfo, dvigajoč se na skalnatem bregu visoko nad jezero. V ugaslem žrelu ognjenika, kakor na dnu ogromne zelene skledje spi jezero topo in mrtvo; podobno je tabli iz raztopljene kovine, katero je solnce na eni strani okrasilo z zlatimi črkami, v tem ko je druga, v senci ležeča stran vsa črna.

če pokliče vojna uprava lahko brez njegovega dovoljenja toliko rezervistov pod zastavo, kolikor mu primanjkuje rekrutov?

Parlament, ki meče sam svoje pravice skozi okno, se ne bi smel čuditi, ako bi izgubil vse zaupanje ljudstva. Ali za grehe večine ne more biti odgovorna institucija sama. Tak parlament, kakršen je sedaj, ne more zastopati interesov ljudstva, ki potrebuje braniteljev svojih pravic, ne pa vladnih rekrutov. Iz tega sledi, da je zboljšanje parlamenta neizogibno. To pa je v rokah volilcev.

Ljubljana in Kranjsko.

Čenjenim naročnikom. Danes smo priložili vsem onim naročnikom, ki jim je potekala ali jim poteče te dni naročnina, poštne položnice ter jih prosimo, da se teh čimprej poslužijo in nakažejo naročnino.

Silajno so se zopet odlikovali klerikalni poslanci v državnem zboru pri glasovanju o prvi skupini brambne predloge. Kakor smo poročali, je poslanec Tresič-Pavičič predlagal, da naj se vojna služba pri mornarici, katero določa tudi novi brambni zakon s štirimi leti, zniža na tri leta vsaj za tiste, ki so služili najmanj dve leti pri trgovski mornarici. Ko je imel ta predlog priti na glasovanje, si je pa glasoviti Korošec dovolil neumestno potezo, katero je najbrže smatral za zelo duhovito, da je predlagal glasovanje po imenih. Med klubom dr. Tresiča in slovenskimi klerikalci ni nobene zveze, pač pa je med njimi očitno nasprotstvo, katero se je pokazalo tudi pri brambni predlogi. O slovenskih klerikalcih ni treba niti praviti, da so šli za vladne zahteve v ogenj kakor da gre kar za nebeško kraljestvo in večno glorio. Naši krščanski možakarji so od nekdaj najvdačnejši oprode militarizma in hrepene po krvavi vojni kakor izsušeno grlo po kapljici vode. Dalmatinci so pa v opoziciji proti vladni in glasujejo tudi proti brambni reformi. V teh razmerah je bila parlamentarna nesramnost, da je Korošec zahteval poimensko glasovanje o predlogu, ki ni bil njegov ne njegovega kluba predlog in da je s tem vzel predlagatelju Tresiču priliko, da bi bil sam zahteval glasovanje po imenih. Korošec je to storil iz same nizke demagogije, ki je bila tembolj nedostojna, ker on in njegov klub sploh ne oponira brambni predlogi. Ni se čuditi, da je bil Tresič razburjen. Sicer je prav dobro, da spoznavajo na Dunaju te naše dične klerikalce, ki so znali včasih nastopati z najmodernejšimi krinkami.

Razdelitev referatov deželnega odbora od 22. junija 1912 dalje (definitivno). Deželni glavar dr. Ivan Sušteršič: vse personalije; umetništvo, gospodinske šole in gospodinski tečaji. Deželni odbornik Josip Anton grof Barbo: železnice, deželna kultura, in sicer: vinarstvo, ribarstvo, gozdarstvo, sadjarstvo, živinozdravništvo, kmetijska družba, podkovska šola, šola na Grmu, posestvo na Rubežu; obramba poljščine; stanovske stvari; prisilna delavnica; oskrba za zanemarjeno mladino v deželni prisilni delavnici; pospeševanje tujškega prometa. Deželni odbornik dr. Evgen Lampe: deželne finance; živinoreja; izboljšanje hlevov; mlekarstvo; sirarstvo; deželna banka; ceste; melioracije in vodovodi; izkoriščanje vodnih sil za električne naprave; združništvo. Deželni odbornik dr. Vladislav Pegan: občinske stvari; gasilno - stražni zaklad; stavbinske stvari; pritožbe v cestnih zadevah; izvenzemski administrativno - tehnične zadeve; lovske zadeve; deželna poslopja. Deželni odbornik dr. Karel Triller: ustanove; ubožne zadeve; vojaške zadeve; pripraga; deželni muzej; agrarske operacije; bera; statistika, deželni teritorij, deželno gledališče; odgon; konsignacija in oskrbni stroški za izven kranjske bolnice. Deželni odbornik dr. Iv. Zajec: šolstvo; trgovska šola; deželni dobrodelnih zavodov in javne bolnice, izvenzemski konsignacij in oskrbne stroške za izven kranjske bolnice; odpis bolniških oskrbnih stroškov, zdravstvo; obrt; visokošolske podpore; oskrba za zanemarjeno mladino v Salezijanskem zavodu.

Jutri, jutri, danes ne, pravijo vsi leni ljudje. Soderžice in sodruge, ki jim je razvoj strankinega glasila »Zarje« pri srcu, pa se gotovo ne bodo ravnali po tem načelu, temveč si bodo nabavili vstopnice za sobotno veselico v »Narodnem domu« že prej in ne bodo čakali do zadnjega dneva. Saj pa je cena — 30 vin. — tak nizka, da ne more biti nobenega izgovora. Komur je to mogoče, vzame lahko tudi več vstopnic — toda ne da bi jih naprej dajal, ker s tem bi ne koristil mnogo — ampak obdržati jih mora za sebe. To bi prav toliko priporočali tistim sodrugom, ki bodo iz kateregakoli vzrokov zadržani od veselice. Vstopnice se dobe pri vseh zaupnikih in v prodajalnih konzumnega društva za Ljubljano in okolico.

Kdor hoče napraviti uspešno reklamo, naj inserira v »Družinskem koledarju« za leto 1913, ki bo obsegal do 200 strani in bo bogoto ilustriran. Nabiralcem oglasov se da znatno provizijo. Soderugi po krajih izven Ljubljane, ki bi hoteli prevzeti to delo, naj naznanijo »Vzajemnosti« svoj naslov, da se jim dopsilje potrebne tiskovine. Ker je čisti dobiček koledarja namenjen za »Zarje«, je pričakovati, da se bo v vsakem kraju, kjer je organizacija, našel zaupnik, ki bo prevzel to nalogo in stopil k delavstvu na klonjenim obrtnikom, gostilničarjem in trgovcem. Vsa potrebna pojasnila daje zveza.

»Vzajemnost« v Mostah ima v nedeljo 30. junija ob pol 4. popoldne v gostilni pri »Dimu« v Novem Vodmatu podružnični občni zbor. Dnevni red: 1. Poročilo načelstva, 2. Volitev novega odbora, 3. Raznoterosti.

Milan Plut pred sodiščem. Bivši lastnik in urednik »Jutra« Milan Plut, se je včeraj zagovarjal pred deželnim sodiščem vsled ovadbe tržnega nadzornika Ribnikarja, da je poneyril 250 kron, določenih v nacionalne namene. Milan Plut se je sam zagovarjal. Deželno sodišče je Pluta oprostilo. Pri zapriseženju prič se je dogodil naslednji prizor. Gosp. Zalar je dejal, da

sicer priseže, a brez formalitet. »Predsednik: Morate priseči!« Zalar: »Bom, ampak brez teh formalitet!« Orž. Pravniki: »Ne zahtevamo prisege.« Predsednik: »Torej ne boste prisegli, ampak samo zato ne, ker državni pravdnik ne želi prisege.«

Zabava mladega barončka. Prijatelj našega lista piše: Sin kranjskega deželnega predsednika barona Schwarza ima veliko vnamo do zabave, kinisamo nezakonita, ampak je tudi vse kaj drugega kakor spričevalo blagega srca. Mladi baronček se namreč plazil po vrtu za deželno-vladno palačo, zdajpazdaj potegne izpod sukniča majhno puško in strelja na tiče. Ta »zabava« je nezakonita. In ker se pred zakonom vsi smrtniki v Avstriji enaki, smo toliko drzni da priporočamo, naj bi plemeniti baronček ukrotil svoje neblago prijateljstvo do tičev.

Prodajanje fosfornih užgalic. Vsled zakona z dne 13. junija 1909 je prodajanje užgalic z belim ali žoltim fosforjem od 1. julija t. l. nadalje prepovedano. Prepoved ne zadeva žveplank, ki ne vsebujejo fosforja, in t. zv. švedskih užgalic.

Poziv ravnatelju Štriftofu! Na II. ljubljanski gimnaziji pometajo sobe in hodnike tako, da zapro prej vsa okna, potem pa drgnejo z metlami. Prah se sicer vzdigne, potem pa se vleže na klopi, ker je vse zaprto. Drugi dan si napolnijo dljaki z njim na hodnikih in v učnih sobah pljuča in obleko, ki trpi vsled tega precej. Torej prosimo, da se odpravi ta način pometanja, iz zdravstvenih in iz gmotnih ozirov.

Doma iz Milana — pri Ložu. 13. t. m. se je pri blagajni na blejskem kolodvoru oglašil 20leten mladenič in zahteval listek do sv. Lucije. Ker tuje ni imel denarja dovolj, je dobil vojni listek do Bohinjske Bistrice. Tik pred odhodom vlaka je železniški uslužbenec opozoril uradnika, da je neznanec, ki je imel na glavi sivo čepico, kakor jih imajo prisiljenci identičen s prisiljencem, ki je ubegel z Jesenic. Uradnik je poklical sumljivega potnika v pisarno. Tam je izjavil tuje — ki je ves čas govoril z uradnikom italijanski, da je Antonio Giuseppe doma iz Milana, da je vsled tripolitanske vojne pobegnil iz domovine, delal nekaj časa v Beljaku, potem pa vsled dolgov popustil delo in knjižico. Orožniški patrulji, ki je bila med tem pozvana, je Milančan odrekel vsako pojasnilo. Orožnika je zmerjal, ga pahnil od sebe in hotel z nožem nadenj. S pomočjo železniškega uslužbenca so izvili upornemu mladiču nož iz rok, ga aretirali in odvedli v zapor radovljiskega okrajnega sodišča. Tam se je izkazalo, da je 13. t. m. pobegnil od oddelka prisiljencev, da se piše Marko Pavlič in da je doma iz Starega trga pri Ložu.

Uboj pri zgradbi belokranjske železnice. V nedeljo, 23. t. m., se je dogodil v Petrovi vasi pri Črnomlju žalosten dogodek. V odtono gostilno je prišel Janez Zalašček iz Tolmuna, ki je uslužben pri akordantu Turjanu pri zgradbi belokranjske železnice. Kmalu za njim so prišli v gostilno domači fantje, se vsedli k njegovi mizi in ga pričeli zmerjati in goniti iz gostilne. Ko jih je prosil, da naj ga puste, so mu pričeli še bolj groziti in eden je celo revolver potegnil. Zalašček je prijel za stol, da bi se branil. V tem pa planelo nad njega in neki Höhnigsmann mu porine z vso silo nož globoko v prsi, da je revež takoj izginil.

Bivši cerkniški občinski sluga v Sežani aretiran. Bivšega občinskega slugo v Cerknici, 19letnega Ošabna, ki je poneyril nekaj občinskega denarja in potem pobegnil, da dolgo časa ni bilo nobenega sledu o njem, so pretekli teden orožniki aretirali v Sežani in ga izročili deželnemu sodišču v Ljubljani.

Tatvina. V terek popoldne je na Dunajski cesti št. 46, dosedaj še neznan tat pokradel iz zaklenjenega stanovanja g. Prestla dva temnorjava, križasta suknička, dva taka telovnika in ene hlače v skupni vrednosti 80 K. Tatvina se je zgodila med tem časom, ko je oškodovančeva soproga ležala bolna v stranski sobi, ključ od sobe, v kateri je bila obleka, je visel pa na žeblju pri vratih.

Ukradeni kobili. V terek ponoči sta bili posestniku Francetu Škrabi v Brestu pri Ljubljani ukradeni dve kobili. Prva je črna, 16 pesti visoka ter ima na zadnji desni nogi nad kopitom belo liso. Druga je 14 pesti visoka, rdeča, ima na čelu in na zadnji levi nogi belo liso, na desni pa bele pike. Leta je nanovo podkovana. Škraba ceni ukradeni kobili 1000 K. Kdor bi jih utegnil kje prodajati, naj se ga takoj izroči najbližnjemu varnostnemu oblastvu.

Sirov pijanec. Na Mivki štev. 6 je kajzar Janez Taborski v pijanosti svojo 62 let staro ženo Jožefo tako dvakrat s palico po glavi udaril, da jo je težko poškodoval. Ženo so morali prepeljati v deželno bolnico.

S trebuhom za kruhom. V terek se je z južnega kolodvora odpeljalo v Ameriko 35 Slovencev, 25 Macedoncev in 40 Hrvatov, najaj je prišlo pa 40 Hrvatov in Slovencev. V Heč je šlo 20, v Buchs 17, v Inomst pa 27 Hrvatov.

Promenadni koncert »Slovenske filharmonije« se vrši ob ugodnem vremenu danes od pol 7. do pol 8. zvečer v »Zvezdi«. — Spored: 1. Wagner: Slike iz »Parsifala«. 2. Ziehrer: »Landstreicher«, valček. 3. Dvořák: Fragmente iz op. »Dimitrij«. 4. Schubert: »Moment musical«. 5. a) Fleišman: »Triglav«, b) Inavec: »Domovina«, pesmi. 6. Puccini: »Tosca«-slike.

Priporočamo vsem, da si naroče »Slovenski Ilustrovani Tednik«, ki nudi vsakomur zanimivega, in zabavnega čtiva.

Štajersko.

V Savi utonil. Kresni dan je bil letos silno vroč. Nekateri solarji v Loki pri Zidanem mostu so se šli opoldne kopat v Savo, med njimi tudi Edvard Ribič iz Slapa, 12 let star, miren in ljubeznjiv deček. Približal pa se je preveč vrtincu, ki ga zgrabil in odnesel. Učenec Culetto je z brega videl in oblečen za njim skočil, a začelo mu je tal zmanjkovati, zato se je vrnil.

Smrt vsled pijanosti. Iz Soštanja poročajo: Te dni je bil posestnik Mihael Mak v več gostilnah v Zgornjem Saleku. Proti večeru je močno vinjen nastopil pot proti domu. Med potjo se je prevrnil v precej globok cestni jarek, ki je bil poln vode. Mak si vsled pijanosti ni mogel pomagati iz vode, kamor se je bil na glavo prevrnil, in je tako našel smrt. Drugi dan so ga potegnili mimooidoči ljudje mrtvega iz vode.

Konj ga je ubil. V Celju je vojaka I. Ambrozija vojaški konj s kopitom tako nesrečno udaril po glavi, da je obležal nezavesten. Spravili so ga v celjsko vojaško bolnišnico, kjer je, ne da bi prišel k zavesti, kmalu nato umrl.

Koroško.

Dvotirna proga Sv. Mihael št. Vid ob Glini. Drugi tir na progi državne železnice Sv. Mihael — št. Vid ob Glini bo kmalu popolnoma izdelan. Premet se na celi dvotirni progi že letos otvori.

Požar pri Beljaku. V pondeljek je na posestvu beljaškega veleposestnika A. R. Pichlerja pri beljaških toplicah izbruhnil požar, ki je uničil devet objektov. Pogorelo je Pichlerju, posestniku Smolinerju in še nekemu tretjemu posestniku. V ognju je zgorel tudi 72letni Luka Rasinger, ki ni mogel najti izhoda iz hleva. Zgorelo je tudi osem prašičev.

Rop na cesti. Posestnico Anjo Potočnik v okolici Celovca je napadel na Šentviški cesti, ko se je vračala v mraku iz mesta, neznan mlad človek. Iztrgal ji je iz rok torbico, v kateri je imela Potočnikova 60 kron denarja in pobegnil. Zasedovalo ga je več stražnikov in pasantov, toda tat jim je ušel.

Goriško.

Izvrševalni odbor okrajne organizacije v Gorici ima svojo sejo v soboto, dne 29. junija t. l. (na dan sv. Petra in Pavla), ob 10. popoldne v prostorih »Delavskega doma« v Gorici. Odborniki so naprošeni, da se te seje gotovo udeležijo.

Okrajna organizacija v Gorici priredi v nedeljo, dne 28. julija t. l. veliko delavsko veselico v prid milijonskemu skladu »Zarje«. Kraj, kjer se bo veselica vršila, priobčimo v eni prihodnjih številki lista; prav tako bode tudi spored veselice pravočasno objavljen. Priporočamo že sedaj delavstvu iz vse goriške okolice, da se pripravi ta dan, da bo veselica uspela čim sijajneje, Bratska pevska društva, ki bi hotela prostovoljno sodelovati na tej veselici, so naprošena, da to naznanijo veselincu odboru okrajne organizacije v Gorici, ulica Tre Re 16. Ravno tako je naprošeno tisto delavstvo iz oddaljenih krajev, ki se namerava veselice vdeležiti v večjem številu, naj to naznani gori omenjenemu odboru, da bode preskrbel za dostojen sprejem.

Nameravani »atentat« na nadvojvodo. Preiskovalni sodnik dr. Gradnik je odšel na Srednje, Zupnišče na Srednjem je zapечатeno in vojaško zastraženo. — O Kadenaru poročajo, da je nenavadno siten človek in velja za velikega skopuha. Njegovo veselje je kmetovanje in barantanje. Ko je bil v Dol. Trebušji, je imel veliko kmetijo in je sam delal na polju in v hlevu, cepil je drva in molzel krave. Hodil je po svojem zemljišču kmečko opravljen, brez kolarja. Ker je postal sčasoma škofijskemu ordinariatu neprijeten, so ga vpokojili. Sel je na Srednje nad Kanalom, kjer je bilo izpraznjeno mesto duhovnika, in tam ostal. Ordinariata ni vprašal za dovoljenje. Na Srednjem je kmetoval in prodajal živino v Italijo. Vesti klerikalnega časopisja, da je mož zmešan in da je bil že v blaznici, so izmišljene: Kadenaro je zdrav, velik in močan človek, čiste pameti. Preiskovalna oblast se zavija v najstrožjo molčečnost. Pa ne da bi bila vsa afera in ves »atentat« nova blamaža vohanja za vohuni.

Umor v Podgori. Preiskovalni sodnik dr. Gradnik, ki je vodil sodno komisijo na Kalvariji nad Podgoro, je zaradi umora Štefana Bressana dal kot osumljena aretirati brata Karla in Jos. Kocjančiča iz Podgore. Karlu Kocjančiču je pokojni Bressan pred dvema letoma odvzel puško, ker je hodil brez dovoljenja na lov.

Strupene gobe. V Gorici je obolelo 14 oseb delavskih družin Gašparič, Pitrošič. Moro in Kalino, ker so jedli strupene gobe. Stanje nekaterih je brezupno.

Trst.

Politični odbor Jugoslov. soc. dem. stranke ima v petek 28. t. m. ob pol 9. zvečer svojo redno sejo. Soderugi odborniki so naprošeni, da se je udeležijo polnoštevilo.

Kam pojdemo v nedeljo 30. t. m.? K Sv. M. Magdaleni zgornji na vrt gostilne »Alla Vittoria«, kjer priredi »Delavsko izobraževalno društvo pri Sv. M. M. zgornji« svojo prvo vrtno veselico. Veselica prične ob 4. popoldne. Na veselici nastopi tudi pevski zbor »Ljudskega odra«. Poleg petja bo tudi sročelo z bogatimi in množestvilnimi darili. Vrt bo krasno odičen in zvečer ob plesu čarobno razsvetljen. Pri koncertu bo svirala godba zidarstva organizacije. Pri plesu pa orkester pod vodstvom g. Vogriča. Dolžnost vseh sodrugov je, da posetijo to prvo prireditev našega novoustanovljenega društva v največjem številu.

Kakor smo dejali, tako se je zgodilo. »Edinost« od srede je v zmagoslavnem tonu naznanila sveto vest, da je za pondeljek napovedana stavka zidarjev izostala. Razume se, da ve »Edinost« povedati tudi, kako so se socialni demokrati pripravljali na to stavko in kako so napovedali strmečemu ljudstvu boj zoper slovenske, (reci narodnjaške) zidarje. Vse pripovedovanje o imenovani napovedani stavki je iz prsta izvita, precej neumna in nerodna laž, s katero sta »Edinost« in ljubljansko godalo N. D. O. mistificirali javnost.

Za stavko ni vedel nihče drugi razven voditeljev N. D. O., ki menda nimajo ob vročih dneh drugega opravka, kot da razburjajo svoje pristaje in da se delajo važne. Voditeljem N. D. O. ne zamero. Ljudem, ki so se skregali s pametjo, se ne more zameriti. Taki ljudje pač ne morejo imeti zmisla za odgovornost pred javnostjo. Zato pa tudi trojijo v svet stvari, o katerih se jim je mogoče sanjalo. Zameriti pa moramo onim listom, ki se puste od Kisovcev voditi za nos in ki se ne sramujejo rabiti zoper nasprotnike laži, ki so povrh še tako neumne kakor voditelji N. D. O. Najprej pripovedujejo o nameravanih stavkah proti njim, potem pa slavijo zmago, ker stavke ni bilo. Don Kišot si gotovo ni mislil, da bo imel med narodnimi voditelji v Trstu takih konkurentov.

Onemu človečetu na južni železnici v Trstu, ki bi rad bil narodni agitator in rad odjedel sodrugu Makucu kruh, priporočamo, naj skrbi raje, da prvna svoje dolgove pri pevskem zboru »Ljudskega odra«, pri naši železničarski organizaciji in pri drugih korporacijah. Kadar bo te dolgove poravnal, potem bo smel postati agitator. Dotodaj naj pa pusti poštene ljudi pri miru, ker se mu zna pripetiti drugače nekaj zelo neprijetnega.

Zavratni napad. V terek sta se v tržaski luki sprla težaka Josip Geat in Mihael Lavrenčič. Razdružili so ju tovariši. Ko je pozneje Geat delal pri nekem parniku, priplazil se je zahrbtno k njemu Mihael Lavrenčič ter ga dvakrat sunil z nožem. Geat je smrtno nevarno ranjen. Lavrenčiča so prišli v neki beznici v starem mestu in ga izročili sodišču, Geata so pa prepeljali v bolnico.

Ljubico ustrelil. V terek se je pred tržaškimi porotniki izrekla sodba proti umoru obdolženemu 21 let staremu Josipu Mazi, ki je ustrelil svojo ljubico, ko jo je izvabil v gozd. Porotniki so potrdili le vprašanje o zavratnem uboju. Mazi je bil nato obsojen v 18mesečno težko ječo.

Samomor. V kavarni Union se je ustrelil 25letni tapetnik Edvard Mihelčič. Zadel se je v levo sence in je bil na mestu mrtev. Vzrok samomora je neznan.

Somomor dekleta. Na cesti Pandares v Trstu je izpila v terek 18letna zasebnica Evg. Suzanova steklenico ocetove kisline. Odpeljali so nezavestno v bolnico. Vzrok samomora je nesrečna ljubezen.

Pretep na ladji. Na krovu Lloydovega parnika »China« je nastal pretep, ki sta ga povzročila 40letni delavec Martin Lavrenčič in 53letni delavec Josip Gat. Med pretepom je dobil Gat dva vbojajca v hrbet. Poškodba je smrtnonevarna. Gata so odpeljali smrtnonevarno ranjenega v bolnico.

Delavsko gibanje.

Stavka delavcev v celovski tovarni za žične ograje Jergič in sin je končana. Delavci so dosegli delne uspehe.

Novi mezdni zakon v rudništvu. Petega junija se je razglasil zakon, ki nanovo ureja izplačevanje mezd v rudništvu; zakon stopi torej 5. oktobra t. l. v veljavo. Zakon je samo neznanec socialopolitičen napredek, ker se meščanska večina državnega zbora vedno na vse kriplje trudi, da poslabša socialno demokratične predloge. Ampak rudniškimi podjetnikom je še to malo preveč. Po stari navadi bodo poskusili vse možno, da se ognejo temu zakonu in ga napravijo za rudarje brez vrednosti. Zategadelj morajo rudarji natanko paziti, da se bo zakon tudi izvrševal. Opozoriti hočemo na nekatera najvažnejša določila. Od 5. oktobra naprej morajo na vseh avstrijskih rudnikih izginiti polmesečna in enomesečna izplačevanja mezd. Zakon zahteva, v kolikor je bila dotlej daljša izplačevalna doba mezd, da se morajo delavci odslej vsaj vsakih 14 dni izplačevati. Leto mora izkazati torej najmanj 26 mezdnih izplačevanj. Vsako drugo postopanje je nezakonito. Pri tistih rudnikih pa, kjer so že krajše izplačevalne dobe, se pod nobenimi pogoji ne smejo podaljšati. Čas, ki se porabi za izplačevanje, se mora vračunati v redno šihotno dobo. Zlasti važno pa je naslednje določilo: Razsvetljavo in orodje mora rudniški podjetnik brezplačno preskrbeti. To postavno določilo je povsem jasno in razločno in mu ni treba nadaljne razlage. Ampak kapitalistični rudniški gospodje se že pripravljajo na zvit atentat. Hočejo, da delavci še nadalje plačujejo razsvetljavo in orodje, za to pa jim hočejo dati par vinarjev nekakšne odškodnine. To pa bi bilo hudo kršenje zakona na škodo rudarjev; zakaj jasno in odločno pravi zakon: »Razsvetljavo in orodje mora rudniški podjetnik sam preskrbeti.« In pri tem more ostati. Opozorjamo rudarje zategadelj že sedaj na to okoliščino, ker ni izključeno, da rudniški gospodje v najkrajšem času stopijo s svojimi naklepi proti rudarjem, oziroma proti zakonu na plan. Toda rudarji in zlasti njih zaupniki so zakonito opravičeni, da z vso odločnostjo zavrnejo vse te nakane in jih sporoče tajnikom »Unije rudarjev v Avstriji«.

Gibanje tekstilnih delavcev v Teplicah. 18. junija so sprejeli tekstilni delavci in delavke na zborovanju v Turnu naslednjo resolucijo: »Tekstilni delavci in delavke, zbrane 18. junija na shodu v Turnu, izjavljajo, da predložijo 22. junija po vseh tovarnah v teplaškem okraju zahtevo, da se sklene delo ob sobotah ob štirih popoldne in zahtevajo odgovor do 29. t. m. Obenem zahtevajo po nekaterih tovarnah tudi višje mezde. Tudi o tem morajo dobiti odgovor do 29. junija.« Zahteva, da se ob sobotah konča delo ob štirih popoldne, je popolnoma opravičena, ker stanujejo skoraj vsi precej daleč od tovarn in ne mrejo nakupiti potrebnih reči, če delajo do večera.

Državni zbor.

Dunaj, 26. junija. — Tudi današnja seja je bila dolgotrajna, čeprav ne tako kakor včerajšnja. Črnomurcem

patriotom se mudi, mudi, kakor da jim gori pod petami. Danes so spravili

brambni zakon

in drugem in tretjem čitanju

pod streho,

in potem se je dovršila še vsa razprava o domobranskem zakonu.

Vse je šlo kakor po loju. Vsi izpreminjevalni predlogi so bili seveda odklonjeni, vsi paragrafi sprejeti, kakor je hotela vlada, za slepilo pa je bil potem sprejet še kupček resolucij, ki niso vredne počenega groša, ker nima zbornica nobene moči, da bi prisilila vlado, da izpolni le eno resolucijo. In da se vlada nanje res ne misli ozirati, je slepico jasno, ker bi bila sicer skrbela za to, da pridejo dotične določbe v zakon, kjer bi veljale.

V razpravi o drugi skupini brambne reforme za vojsko, ki obsega §§ 41 do 88, so govorili poročevalci manjšin. Med njimi je sodrug dr. Liebermann utemeljeval socialističen predlog.

Poročevalcu dr. Sommerju se je tako mudilo, da se je odpeval zaključni besedi. Nato je sledilo

glasovanje.

Socialistični predlog, da naj znaša doba za izvežbanje nadomestnih rezervistov kakor doslej, osem tednov, ne pa deset, je odklonjen.

Socialistični predlog, da naj se črta § 43, po katerem sme cesar tudi v miru poklicati prvi letnik rezerve in tri najmlajše letnike nadomestne rezerve na izredno službo, je odklonjen.

Socialistični predlog, da se smejo rezervisti in nadomestni rezervisti za dopolnitev vojnega stanja v miru ali v slučaju mobilizacije poklicati pod zastavo le po sklepu državnega zbora, je odklonjen.

Socialistični predlog, da se smejo vojaki izza dveletne službe poklicati le na tri, ne pa na štiri orožne vaje, ki smejo znašati šest, ne pa štirinajst tednov, izza triletno službo pa le na dve, ne pa na tri orožne vaje, ki smejo znašati le štiri, ne pa enajst tednov, je odklonjen.

Socialistični predlog: Če je rezervist po § 43 poklican na aktivno službo, se mu ima doba nad 14dnevi računati za orožno vajo — je odklonjen.

Socialistični predlog, da imajo odpasti kontrolni shodi in da naj zadostuje pismena prijava, je odklonjen.

Socialistični predlog, da naj veljajo vojni kazenski zakoni za vojake samo v slučaju vojne, med tem ko naj bodo v miru tudi za vojake pristojna redna sodišča, nadalje da naj se disciplinarno kazensko pravo uredi s posebnim zakonom, je odklonjen.

Socialistični predlog, da naj veljajo vojna sodišča samo za vojne zločine in pregreške, je odklonjen.

Socialistični predlog, da naj odpade kazen za one, ki niso prišli na nabor ali na vojno službo, že s 30. letom namesto s 36., je odklonjen.

Socialistični predlog, da naj stopi novi zakon s 1. oktobrom v veljavo, med tem ko hoče vlada vpeljati skrajšano službo šele v treh letih, zvišani kontingent pa zahteva takoj — je odklonjen.

Socialistični predlog, da naj s 1. oktobrom odpade privilegij enoletne »prostovoljne« službe, je odklonjen.

Socialistični predlog, da naj velja dvanajstletna prehodna doba za učitelje, ki po novem zakonu ne bodo več uvrščeni v nadomestno rezervo, ampak bodo morali služiti leto dni, je odklonjen.

Socialistični predlog, da naj stopi novi brambni zakon v veljavo, kadar se uveljavi novi vojaški kazenski zakon, je odklonjen.

Ravno tako je odklonjen socialistični predlog, da se skupna vojska ne sme rabiti za varstvo oligarhije in volilne brezpravnosti na Ogrskem!

Vsi paragrafi so sprejeti neizpremenjeni. Poslanec Frest napravi z rokama »trobeno« in zatrobi znan vojaški signal »Abblasen«.

Na to se sprejme zakon z dvetretjinsko večino

tudi v tretjem čitanju.

Ko je bilo to junaško delo opravljeno, so gospodje še hitro glasovali za svoje brezpomembne resolucije. Posebno ponosni pa vendar niso bili na svojo »zmago«. Ploskanje je bilo zelo hladno. Pridnost parlamentarnih vojakov je bila tako velika, da so se takoj lotili še

domobranskega zakona.

Poročevalec Sommer je znal o zakonu samem prav malo povedati. Razgrel se je pa zaradi znanega Mleschovega in Vitockyjevoga predloga o »službenem« jeziku in o obveščanju prebivalstvom. Oba predloga sta bila v odseku sprejeta, Sommer pa zahteva, da ju zbornica zavrne.

V razpravi govorita manjšinska poročevalca Habermann in Leuthner, ki zahtevata k § 1., da naj velja za domobranstvo brezizjemno dveletna služba. Leuthner upozarja, da nad domobranskim zakonom ne plava senca štetana Tisze kakor nad vojaškim. Socialisti so lahko hvaležni večini za agitacijski material, ki jim ga je dala s svojim protijudskim vedenjem.

Nadalje govorita Čeha Exner in Frest. Potem vstaja

domobranski minister Georgi.

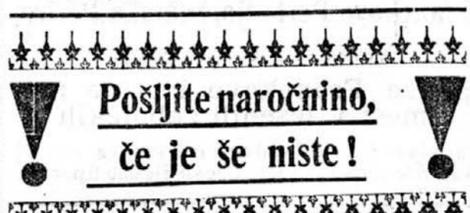
ki strastno zagovarja triletno službo za domobransko kavalerijo. Potem razpravlja o »službenem in poveljevalnem jeziku«. Teh besed ni bilo v starem zakonu. Če pridejo te besede v novi zakon ali ne, je vseeno. Pri domobranstvu se bo v tem oziru ravnalo ravno tako kakor

pri vojski. Miločov predlog, ki hoče, da naj vojaštvo s prebivalstvom občuje v materinskem jeziku, je po ministrovem mnenju preveč dalekosežen, ker bi se lahko »napačno tolmačil«, zato želi minister, da se odkloni.

V nadaljni debati govorje poslanci Abram (soc.), Hummer (nem. nac.), Höher (kršč. soc.), Groß, Miklas, Miločov in Klemensiewicz. Debata se zaključuje. Za generalnega govornika proti je izvoljen Prunar, vladne stranke se odrečejo volitve generalnega govornika!

Po Prunarju govorita še manjšinska poročevalca Exner in Neunteufel. Na to se prekine debata.

Konec seje ob tri četrti ob 10. zvečer. Prihodnja seja jutri ob 11. dopoldne.

Posljite naročnino, če je še niste!

Zadnje vesti.

POGLOBLJENJE GRUBARJEVEGA KANALA.

Dunaj, 26. junija. Stavbna tvrdka Czezwiczka izjavlja, da ni prekinila del vsled diferec z deželnim odborom. Delavce je odpustila zato, ker bo skoraj dokončan prvi del poglabljenja. Tvrdka bo nadaljevala potem izključno z deli za poglabljenje in regulacijo Ljubljanske.

VOLITVE ZA MESTNI SVET V GORICI.

Gorica, 26. junija. Mestni svet je odredil, da bo volilni imenik 14 dni izpostavljen, ker so potrebne dopolnilne volitve za mestni svet. Namestništvo je 22. junija sporočilo mestnemu svetu, da prepoveduje, da bi bil volilni imenik na ogled le 14 dni. Magistrat je nato razglasil, da bo volilni imenik objavljen pozneje. Volitve bodo najbrže šele v septembru ali oktobru. Vlada se sklicuje v svojem odloku na stari občinski statut, ki je pisan v nemškem jeziku in ki določa, da mora biti imenik izpostavljen štiri tedne. Italijani menijo, da hoče vlada s svojim odlokom ravnati v prilog Slovencev, ker je bil imenik že več let le po 14 dni izpostavljen.

NEMŠKO - ČEŠKA SPRAVA.

Dunaj, 26. junija. Thun je prišel v poslanško zbornico in je konferiral s češkimi in nemškimi strankinimi voditelji, da se pospeši sprava in skliče prej ko mogoče češki deželni zbor. Nato sta se posvetovala nemški in češki odsek, nakar bo danes zopet konferenca. Upajo, da se še v teku tega tedna uspešno končajo konference. Praška pogajanja o rabi jezika pri avtonomnih oblastih in reforma deželnega reda so v najboljšem teku.

ELEKTRIČNI OBRAT DRŽAVNIH ŽELEZNIC.

Dunaj, 26. junija. V torek zvečer je imel komite za vodnogospodarska in finančna vprašanja daljše posvetovanje. Zastopnik železniške uprave je sporočil, da bo v najkrajšem času izpeljan električni obrat na progi Stainach — Irnding. Dela za električni obrat železnic Trst — Opčina in Arlberg ne napredujejo tako ugodno. Referent sodrug dr. Ellenbogen je predlagal, naj izreče komite priznanje železničnemu ministru in naj pozove finančno ministru, naj ne dela ovir in naj se izpelje električni obrat tudi pri ohih železnicah, od katerih ne bo v prvih letih nobenega dobička. Ellenbogenov predlog sprejmejo soglasno. Komite pozivlja dalje železniško ministru, naj se energično loti del za železnico Arlberg in naj sklene pogajanja za pridobitev potrebnih vodnih moči in za sodelovanje industrije.

OBČINSKI SVETNIK STEIN OPROŠČEN.

Dunaj, 26. junija. Dunajski mestni svetniki so tožili občinskega svetnika Steina zaradi razžaljenja časti, ker je Stein na nekem shodu govoril o umazanih provizijskih kupcih na magistratu. Stein je bil oproščen. Obenem je tožil Steina tudi bivši mestni svetnik Hölzel, o katerem je Stein rekel, da če že ni sprejel 500 K, bi tudi tega ne smel dopustiti, da so mu jih le obljubili. Tudi v Hölzelovi zadevi je bil Stein oproščen.

BILINSKI V BOSNI.

Sarajevo, 26. junija. Bilinski je sprejel v navzočnosti deželnega šefa in njegovega namestnika predsedstvo sabora, člane deželnega odbora, katerim je povedal, da je izdelal vrsto vzajemnih določb, ki bodo ugodno uplivalo na skupno delovanje vlade in sabora. Določbe je navzočim prebral in izjavil, da vsebujejo vse, kar je v korist deželi (!). Krepko bo podpiral rešitev vprašanja o železniški progi Dobol-Tuzla. Ker pa stranke niso hotele podpisati njegovega programa, zato smatra, da je njegov predlog o železnicah odklonjen in pridrži nadaljnje korake. Konferenca so se pozno v noč nadaljevala. Stranke niso hotele podpisati Bilinskega programa, zato je minister izjavil, da bo delal brez sabora. Sabor bo odgojen. Pred jesenjo ne bo sklican. Bilinski se je odpeljal s posebnim vlakom v sredo v Mostar.

OGRSKA DUMA.

Sklep opozicije.

Budimpešta, 27. junija. Izvrševalni odbor združene opozicije je včeraj sklenil, da se ne izključeni poslanci, 82 po številu, udeležijo

našnje seje. Tudi izključeni poslanci bodo skušali vdreti v parlament.

PROCES PROTI »NEPSAVI«.

Budimpešta, 27. junija. Državno pravništvo je uvedlo proti socialno demokratičnemu listu »Nepszava«, ki je priobčil članek »Naj živj republika«, kazensko postopanje na podlagi §176.

VOJAŠKI UPOR V TURČIJI.

Brezuspešna pogajanja.

Solun, 27. junija. Vsa prizadevanja Zekki paše, da bi pregovoril upornike k povratku v garnizije, so bile breuspešne. Uporniki se nahajajo v gorah in vztrajajo v zahtevi, da se sestavi vlada iz mož, ki uživajo zaupanje ljudstva. Monastirska posadka je izjavila, da ne bo zasledovala upornikov.

Nezadovoljnost z vlado.

Solun, 27. junija. Boje se, da bodo odrekli pokorščino trije bataljoni, ki so jih poslali proti Albancem. V vseh posadkah, tudi v solunski je velika nezadovoljnost z vlado. Blizu Alesija je ustavila posadka iz Gibre vojaški oddelek, ki je imel nalogo zasledovati vstaške Albance.

SOKOLSKÉ PRIREDBE V PRAGI.

Ruski častniki in priredbe.

Peterburg, 27. junija. »Novoje Vremja« poroča, da je prišel na vprašanje ruske vlade na Dunaju, ali bi bila udeležitev ruskih častnikov na sokolskih priredbah zaželjena, z Dunaja odgovor, da avstrijska vlada ne more prevzeti nikakega poročstva za eventualni napad množice na ruske oficirje. Vsled tega odgovora vojna uprava ne pošlje častnikov v Prago.

VOHUNSTVO.

Aretacije.

Berlin, 27. junija. Aretacija ruskega stotnika Kosteviča, ki so ga bili pred par dnevi prijeli vsled osumljenja, da je vohun, zavzeme vedno širše kroge. V Düsseldorfu so prijeli vpokojenega poročnika Nikolskega, ker je baj vohun, Preiskava je dognala, da je bil v zvezi s Kostevičem in je bil zamotan z njim v skupno vohunsko zadevo. Sprejel je službo v Erhardtovi strojni tovarni, ki izdeluje vojni material, med drugim tudi nemške topove.

IZGREDI SUFRAGETK.

Razbita okna.

London, 27. junija. V bližini Viktorijinega kolodvora so razbile sufragetke mnogo šip v znamenje protesta proti umetnemu hranjenju svojih tovarišč, ki so priredile v zaporih lakotno stavko. Ob oknih tramvajev so porezale jermena in odločile blazine s sedežev.

Naročajte se na Zarjo!

Vestnik organizacij.

Veselični odbor ima danes zvečer ob 8. sejo. Pevski odbor »Vzajemnosti« ima vaje danes in v petek, obakr ob 8. zvečer. Sodrugi pevci naj se jih zanesljivo udeležijo.

Tamburaški zbor močvanske podružnice »Vzajemnosti« ima izredno vajo danes v četrek ob 8. zvečer; člani so vabljeni, da se je v polnem številu udeležijo zaradi dobrega popoldanske ljudske veselice na vrtu »Narodnega doma«.

Govorniški tečaj za mlajše sodruge iz Ljubljane in okolice otvoril »Vzajemnosti« začetkom meseca julija. Prišlo se je do konca junija v zveztni pisarni pri sodrugu Viktorju Zoretu.

Skofja Loka. V nedeljo dne 30. junija točno ob pol 10. dopoldne ima odbor »Vzajemnosti« sejo. Seja je posebno važna in so vabljeni k njej tudi vsi člani. Prosi se za obilen obisk!

Novice.

* Stavka milanskih odvetnikov. Kakor smo že poročali, so stopili advokati v Milanu v stavko. Po sodiščih pa jih mrgoli zdaj še več kakor ob navadnih delovnih dnevih. Stavkajoči odvetniki so se namreč bali stavkokazov in so poslali množične stavkovne straže; vendar se je izkazala njih bojazen za neopravičeno. Pred kazenskim sodiščem so vse obravnave odgodili, razen če obtoženec ni ubežal. Da bi preprečili oškodovanje obtožencev, so odvetniki predlagali, naj se spuste iz preiskovalnega zapora. Pred vzklicem sodiščem pa se je moralo vse odgoditi in branitelje so obsodili na disciplinarno kazen in poravnavo stroškov.

* Oblegana hiša. V pariškem predmestju, kjer prebivajo večinoma delavske rodbine, je dobil lastnik stare, vendar še popolnoma ohranjene hiše od mestne uprave nenadno sporočilo, da se mora poslopje zaradi nove cestne uravnave razlastiti. Hišni posestnik je sicer takoj vložil rekurz proti temu odloku, ampak njegova dolžnost je bila, da najemnikom odpove. Prebivalci v hiši so s stanarino zaostali, pa so sklenili, da ne plačajo nič več stanarine, ker nimajo nobenega interesa več na svojih stanovanjih. Hišni posestnik ni bil ravno vesel te demonstracije, pa se je obrnil na policijo, da siloma iztira najemnike iz hiše. Najemniki pa so nasprotno sklenili, da se pod nobenim pogojem ne izselijo. Preskrbeli so se zadostno z živili in mirno čakajo, kako se bodo razvili dogodki. Pod okni so razprostrli široko platneno plahoto, na kateri je napisano z velikimi črkami: »Osem delavskih rodbin hočejo popolnoma nezakonito pregnati iz hiše. Proti takemu nasilstvu se bomo branili z vso silo.« Hišo noč in dan stražijo policajski, ki zabranijo slehernemu nepoklicanemu človeku vstop. Najemniki pač lahko zapuste hišo, ne smejo pa se vanjo vrniti. Policija upa, da bo z daljšim obleganjem prisilila najemnike k kapitulaciji.

* Naga meča. Mestece Rötensburg ob Fuldi je tudi prispevalo svoj prispevek k poglavju »Umetnost in pravnost«. Pred glavnim vzhodom endotnega učiteljskega so postavili dva ženska kipa v naravni velikosti, alegorično delo berlinskega kiparja profesorja Biirgela. Pobarvana oblčila kipov različno izdajajo oblike telesa; razentega je tudi — o groza! desna noga do kolena razgaljena. Ta nagota, ki baje zaradi posebne barve zelo zbode v oči, je zbudila pri sramežljivih ljudeh pohujšanje in so se pritožili pri vladi. Vlada je baje odredila, da dobita kipa drugačno barvo, ki ne bo tako pohujševala. Resnično, nič ni sramežljivejšega od sramežljivih oblasti.

* Bitka med pariškimi apaši. V nedeljo ob 4. jutraj je bila pri Pere Lachaise pravcata bitka med pariškimi apaši. Kopicca neznanih ljudi se je sprla. Preden je prišla policija, so že streljali z revolverji. Dve deklici so ustrelili. Ko se je bližala policija, so se spustili apaši v beg in vzeli sabo svoje ranjene.

* Smrtno sovraštvo. Blizu Banjaluke je izkopala neka ženska na pokopališču iz groba mrtvo žensko, ki je bila umrla že pred tremi leti in katero je silno sovražila. Raztrosila je njene kosti po pokopališču. Storitka je najbrže zblaznela.

* Petkronski novc pogoltni. V neki gostilni blizu Mosteca so poskušali 17. junija gostje vzdigniti iz mize petkronski novc, ne da bi se ga dotaknil z rokami. Rudar Jožef Balin je vzdignil novc z usti, ga držal delj časa v ustih in zraven še kadil pipo. Lastnik petkronskega novca je hotel poravnati svoj račun in je zahteval od Balina, naj mu vrne denar. Zdej so pa navzoči zapazili s strahom in začudenjem, kako se Balin muči — petkronski novc mu je zašel v goltanec. Do 21. junija je hodil Balin s petkronskim novcem v želo. Ker je pa imel vedno hujše bolečine, je vendar šel v bolnišnico, kjer ga pridno pitajo s krompirjem, da se bo petkronski novc vanj zavil in tako lažji našel pot v svobodo. Ako pa seveda petkronski novc ne bo hotel na ta način zapustiti Balinovega želodca, ga bodo morali operirati.

* Časopis brez papirja in tiska. V Novem Jorku imajo že pol leta časopis »Telephone Herald«. Naročniki ga ne dobivajo ne po raznašalcih, ne po pošti, temveč vsa poročila jim prihajajo po telefonu. Občinstvo je v začetku bilo zelo nezaupljivo proti novi iznajdbi, a že v teku nekaterih tednov je imel 2500 naročnikov. Mesečna naročnina znaša 6 mark. Naročniki imajo zvezo z uredništvom lista in samo lahko poslušajo, govoriti ne morejo z uredniki, zato je vsako motenje izključeno. Da naročniki izvedo le ona poročila, ki jih resnično zanimajo, zato ima list natančno razdeljen dnevni spored. Ob 8. jutraj izvedo naročniki astronomični čas; ob 8. do 9. brzolavke, ki so došle pomoči, poročila londonske borze in najzanimivejše novice iz dnevnikov; ob 9 do pol 10 razporedje, zabave, dogodke iz družbe; do desetih osobne vesti in kratke novice; ob 10 do pol 12 borzna poročila; do 12 domače vesti in različne novice; ob 12. sporoče zopet astronomičen čas; ob 12. do pol 1. najnovejše brzolavke, vojaška, monarška in parlamentarna poročila; do 1. poročila iz borze; ob 1. do 2. ponove najzanimivejše dopoldanske vesti; ob 2. do četrta tri najnovejše brzolavke iz Evrope; do pol treh različne vesti iz Washingtona; do tridešt na tri modne novice in poročila za gospodinje; ob tridešt na tri do četrta na štiri športne novice in gledališka poročila; do pol štirih zadnja poročila iz borze. S tem je zaključen gospodarski del lista. Do petih slede poročila o glasbi in predavanjih; ob 5. do 6. listek, ki obsega črtice, novele, pesmi in pravljice za otroke. Od osmih do pol desetih poslušajo naročnik godbo, petje, predavanja. Vsi, ki sodelujejo pri tem časopisu, so izučeni govorniki; ker je njihovo delo zelo naporno, govori vsak le po 15 minut, potem počiva tridešt ure.

* Nenasični militarizem. Kadar gre za militaristične izdatke ni nobena vsota vladi in njenim pedrepnikom previsoka. Na Ruskem, ki je ena najzaostalejših držav, kar se tiče splošne ljudske izobrazbe, je dovolila duma 502 milijonov rubljev za izpopolnitev vojne mornarice. V državah, kjer pogine vsako leto tisoče in tisoče ljudi za jakoto, kjer primanjkuje ljudskih šol, zdravnikov, kjer je poljedelstvo na najnižji stopnji, tam bodo izdali 502 milijonov za dretnote, oklopnice, kanone, ki bodo črez nekaj let staro železo. Referent o predlogi je pozivljaj poslance naj sprejmejo zakon, ker s tem izpolnijo svojo dolžnost do domovine in do presvetlega poglavarja ruske vojne sile.

* Najvišja hiša na svetu. Doslej je bila najvišja stavba na svetu visoka 700 čevljev. Samo po sebi je umevno, da je bila ta stavba v Ameriki in sicer v Novem Jorku. Pred kratkim so postavili pa v Novem Jorku oder za stavbo, ki bo visoka 750 čevljev. Hiša ne bo imela nič manj kakor 55 nadstropij; v njej bo prebivalo lahko toliko ljudi kakor v kakem majhnem mestu. Ogradje hiše je iz jekla. Arhitekti trdijo, da so take hiše izven nevarnosti, da bi se podrle, in upajo graditi še dokaj višje.

* Kako stanujejo rimski proletarci. Blizu 10.000 proletarcev stanuje v Rimu v okrajju, ki se razprostira okolo grička Testaccio. Prostor, na katerem svoje visoke, mračne hiše s proletarskimi stanovanji, ki so last 10 hišnih posestnikov, meri 600.000 kvadratnih metrov. Stanovanjska beda je neizmerna. V vsem okrajju je 2993 sob in 1230 kuhinj, skupaj torej 3823 prostorov, v katerih stanuje 9263 oseb. 38 procentov vseh stanovanj ima le eno izbo in kuhinjo, 29,5 procentov po 2 sobi in 24,5 procentov po tri sobe. Stanovanja so torej prenapolnjena. V 67 stanovanjih stanujejo v enem stanovanju po tri družine, v 14 po štiri, v 5 po pet in 2 celo po šest družin. V nekem stanovanju je celo stranišče oddano nekemu podnajemniku. V treh izbah stanuje 19 oseb,

ki so člani petih družin. V Via Mastro Giorgio je bilo stlačanih v eni sobi 14 oseb; ponoči so položili čez stranišče desko, na kateri je spal mlad delavec. Hiše so last velikih bank, ki zahtevajo mesečno od prostora 8 do 22 lir, poleg tega pa še vsako leto zvišujejo najemnino. Pri taki stanovanjski mizeriji ni torej prav nič čudnega, če so gostilne in beznice v tem okraju vedno polne in so takorekoč prava domovanja teh ljudi. Mož, žena in otroci gredo v gostilno, vzamejo jih s seboj, vino dobe v gostilni. Mestni svetovalec Orano, ki je pravkar izdal obširno knjigo o življenju proletarcev, ki stanujejo v tem okraju, je izprašal 1057 družin, koliko popijejo vina. Le devet družin ne pije; 806 družin pije vsak dan in 242 le ob nedeljah. Dalje je izprašal 605 delavcev, koliko popije vsakdo izmed njih. 350 delavcev spi vsak dan po 2 litra vina, 127 po tri litre, 86 po štiri in 42 celo po 5 litrov. V okraju je 73 vinotočev, torej na 1000 oseb pride osem vinotočev. Vsakdo raje pije vino kakor mleko, čeprav je cena obeh pijač skoro enaka. Med rimskim ljudstvom je še močno razširjena vera, da vino krepi, in onega imajo za posebno močnega, ko mnogo prenese. Orano pravi: »Del družinske vzgoje je v tem, da nauče otroke piti. Med ljudstvom je razširjena vera, da mora biti otrok spočet v pijanosti, ker drugače ni »svoboden«, ne zdrav, ne krepak.« Vsaka noseča žena pije. Ako ji je slabo, pije še več, ker drugače bi gotovo porodila mrtvo dete. Orano je vprašal neko mater, ki je sililo svoje eno leto staro dete naj pije vino, zakaj mu daje vino. Odgovorila mu je, da se mora otrok zgodaj privaditi pijači. Ob devedesetih zvečer je po beznicah že vse pijano. Žene se zelo boje dobiti otroke, ker jih nimajo s čim zrediti, zato je umetna preprečitev poroda zelo razširjena.

Nazadovanje porodov na Avstrijskem. Po vseh modernih državah nazaduje število porodov. Tudi na Avstrijskem je v zadnjem desetletju padlo število novorojencev. Leta 1900 je bilo rojenih v naši državi 967.939 otrok, l. 1902. so zaznamovali najvišje število porodov, namreč 984.240. Od tega leta dalje pada število. Posebno čudno je bilo leto 1905, ko je bilo rojenih le 921.000 otrok. To leto je delalo statistikom mnogo preglavice, ker je tudi število umrlih zelo poskočilo. Naslednje leto se je pomnožilo število novorojencev zdatno, znašalo je 961.258, a naslednja leta je zopet stanovito nazadovalo. Leta 1909 je znašalo število novorojencev le 941.239. V zadnjih desetih letih se je izselilo iz Avstrijskega nad 660.000 oseb, torej več kakor dve tretjini novorojencev v enem letu. Galicija in Bukovina, ki sta imeli v prejšnjih letih vedno velik prebitok porodov, izkazujeta vsled izseljevanja največji primanjkljaj. V letu 1907 in 1908 je najmočnejše nazadovalo število porodov v Dalmaciji, na Nižje Avstrijskem, v Bukovini in Galiciji. Porodni prebitki pa so bili na Kranjskem, Goriškem in v Istriji. V južnih pokrajinah naše države opažamo stalno naraščanje porodov, v severnih in severovzhodnih pa stalno padanje.

Navadni in oslovski kašelj.

Navadni kašelj ni bolezen, temveč je znak bolezni, ter nam kaže, da se je pričelo vnetje v goltancu, jabolku, sapniku ali v bronhijah, ki se odcepljajo od sapnika. Pri vsakem vnetju se napravi mnogo sluze, ki jo občutita sapnik ali bronhija kot tujo snov, ker oba služita edinemu namenu — zračnemu prehodu. Vsled tega povzročuje sluz kašelj. Kašelj je smotrna reakcija našega telesa, ki se izvrši brez naše volje; telo hoče izločiti iz sapnika vse, kar ne spada vanj.

Veliko boleznih je združenih s kašljem: navadno prehlajenje, vnetje nosnih sluznic, goltanca, jabolka, potem influenza, ošpice, pljučna jetika. Pri vseh teh boleznih je kašelj znak poleg mnogih drugih. Pri oslovskem kašlju pa je ravno kašelj, ki se od navadnega temeljito razločuje, bolezenska slika. Oslovski kašelj je posebne vrste nalezljiva bolezen otroške dobe. Razširja se le od osebe do osebe, neposredni prenos bolezni po predmetih, po tretji osebi, je silno redek. Izven človeškega telesa pogine strup oslovskega kašlja zelo hitro, kakor strup ošpic, med tem ko se prenese škrlatinka, davica tudi po predmetih, ki jih rabi bolnik. Seveda se tak slučaj tudi pri oslovskem kašlju dogodi semtertje, a je zelo redka izjema.

Inkubacijski čas otroškega kašlja, to je oni čas, ko je strup še v telesu, a ni še dovolj močan, da bi povzročil pravi izbruh bolezni, traja pet do deset dni. Potem sledi čas, v katerem ima bolnik vse znake bronhialnega katara: pokašlje, telesna toplota narašča, a ne zelo. V tem času se še ne more spoznati prave bolezni. To traja približno 14 dni. Za tem pa se pojavljajo znaki, iz katerih se že lahko sklepa na posebni značaj nastopajoče bolezni. Otrok ne pokašlje več kakor pri navadnem bronhialnem ka-

taru, temveč kašlja več časa skupaj. Po teh napadih se počuti otrok popolnoma dobro in tudi ne napravlja vtisa bolnika. Telesna toplota je normalna; kdor torej ne sliši tega posebnega kašlja, ta niti ne ve, da je otrok bolan. Čim bolj napreduje bolezen, tem pogosteje se pojavljajo napadi kašlja, tem krajši so odmori med napadi. Oslovski kašelj se razlikuje od navadnega kašlja tudi v tem, da otroci bruhaajo sluz pri oslovskem kašlju. Večkrat izbruhajo tudi zavžite jedi. Oslovski kašelj se sliši tudi vse drugače kakor navadni kašelj. Med napadi vdihava otrok zrak na tako čuden način, nastane neki raskav šum, da se po tem takoj spozna oslovski kašelj. V težkih slučajih se ponavljajo krčeviti napadi kašlja in vdihavanje zraka z raskavim šumom tako naglo, da otrok vidno slabi in hušča. V teku 24 ur ima otrok 30 do 40 napadov, ali še več. Odmori postajajo vedno krajši, otrok ima vedno manj časa, da bi se odpočil. V takih težkih slučajih mora dati zdravnik otroku omamljiva sredstva, da mu podaljša čas miru. Pri oslovskem kašlju dostikrat zateče jezikova vez in sicer zato, ker se zadeva jezik pri kašljanju ob spodnje zobe in dobi rane. Po tem znaku se skoraj najlažje spozna oslovski kašelj. Med kašljanjem postane bolnik v obraz močno rdeč, izgleda zabrekel, ker zastaja med napadom kri po žilah. Večkrat tudi krvavi iz oči, iz nosa, včasih se ulije kri tudi v možganih, kar je silno nevarno.

Najhušji, krčeviti kašelj traja 6 do 8 tednov, potem pojeva in preide v navadni kašelj. S tem je bolezen prestana, le včasih se zgodi, da pritisne, posebno pri dojenčkih, še pljučnica. Posledica je smrt. Zoper oslovski kašelj ne poznamo pravzaprav nobenih sredstev, ki bi okrajšali bolezen. Sicer razglašajo vsako leto kako novo sredstvo, ali niti eno ne pomaga. Zdravniki uporabljajo najraje kinin, ki olajšuje napade. Ker je pa kinin zelo grenak, ga nadomeščajo z evkininom ali aristokininom. Ta dva preparata se ne stopita tako hitro, zato se ne občuti tako močno njihjo grenki okus. Otroci se morajo pri oslovskem kašlju pred vsem zavrovati pred prehlajenjem. Ako nimajo vročine, gredo lahko na prosto. Ker bolezen dolgo traja, zato ni prav, da je otrok neprenehoma v postelji. Prememba zraka učinkuje dostikrat zelo dobro, otroci naj bodo po več ur na dan zunaj, seveda le tam, kjer je toplo. Kdor more, naj ima za otroka z oslovskim kašljem dve sobi na razpolago. Otrok naj ima posebno spalnico, v kateri naj bodo okna ves dan odprta, šele zvečer naj se segreje soba na 17 stopinj Celzija. Zrak ne sme biti presuh. Na prepihu ne sme stati bolni otrok. Bolni otrok nikakor ne sme priti v dotik z zdravimi otroci, ker skoraj nobena nalezljiva bolezen se ne prenese tako naglo kakor oslovski kašelj. Odrasli malokdaj dobi to bolezen.

Odgovorni urednik Fran Bartl.
Izdaja in zalaga založba »Zarje«.
Tiska »Učiteljska Tiskarna« v Ljubljani.

Poslano.*

Adolfu Ribnikarju.

Nikdar niste bili moj prijatelj — jaz pa vaša ne. Razlika je v tem, da sem jaz nastopil proti vam javno, pošteno in odkrito, vi pa na tak boj niste imeli poguma, pač pa ste vzeli pero v svoje strahopetne roke in napisali proti meni ovadbo na državno pravdnitvo, češ da sem poveril neki denar.

Radi te ovadbe sem se moral danes zagovarjati pred deželnim sodiščem. Moja vest je bila čista, pristopil sem brez zagovornika in sem bil tudi oproščen!

Dobil sem torej popolno zadoščenje, ves sem in zadovoljen ali vam, ki ste se hoteli na tak nizek način maščevati nad mano, avtorju ovadbe proti meni, moram sporočiti pri tej priliki, da se vas nikdar ne bom spomnil s sovraštvom v srcu, ker tega sovraštvu ne zaslužite, pač pa bom mislil na vas vedno samo — s studom in zaničevanjem.

V Ljubljani, 26. junija 1912.

Milan Plut.

* Za sestavke pod tem naslovom uredništvo ne odgovarja.

Najnovije! Najnovije!

Maksim Gorkij

„Mati“.

Cena K 4.—

To pohvalno delo slavnega ruskega pisatelja je izšlo te dni. Dobiva se po vseh knjigarnah, kakor tudi v založbi »Zarje« v Ljubljani, ki je knjigo založila in izdala.

Ze rabljen (Singerjev)

šivalni stroj

se proda. Vprašati je Zelena jama šte. 103

Skodelico

okusne in vendar cenene duhteče kave

doseže lahko vsaka gospodinja, ki zrnate kave iz tega ali onega vzroka ne mara rabiti, oziroma varčuje z njo, z

Franckovo Perl-ržjo, znamka Perlo.

kateri se prida mala porcija

prave Franckove kavine primesi v lesenih zabojčkih

ta primes preseneti vsakogar radi svojega, zrna tej kavi zelo sličnega okusa. Obe vrsti je dobiti povsod.

M. Zor, Ljubjana, Sv. Petra c. 38.

oblastveno kcesijoniran pokončevalec podgan, miši in mrčes.

Priznalno pismo:

Podpisani potrdim, da je gospod Miroslav Zor izvršil v moji hiši št. 37 in pripadajočem gospodarskem posloju pokončanje miši in podgan, in sicer potom nastavljenja strupenih pastilj. — Tekom osmih dn. in še preje ni bilo čutili nobene živali več. Z uspehom sem zelo zadovoljen ter priporočam gosp. M. Zora v navedeni lastnosti.

Glince, 20. dec. 1911.

Josip Tribuč.

Tobakarne oziroma prodajalne „Zarje“ v Trstu so:

Južni kolodvor.

Ficke, Kasel Silos pred vhomom v prosto luko.

Moze, ulica Miramar 1.

Beden, ulica Madonnina št. 2.

Gostilna Internazional, ulica Giovanni Boc

cacio št. 25.

Lavrencič, trg pred Kasarno (Piazza Caserma).

Pipan, ulica Ponte della Fabra.

Gramaticopulo, Piazza Barriera.

Bruna, ulica del Rivo.

Raitinger, Riva Grumola št. 20.

Hoeltl, trafikna na državnem kolodvoru.

Bajc, ulica Geppa.

Kovač Antonija prodajalna v Sv. Križu.

Muraro Matej, Via Sette Fontane 14.

Geržina, Rojan.

Benussi, Gretta.

Skladišče II. kons. zadrug na Belvedere.

Artuš, Belvedere 57.

Sekovar, Piazza Caserma.

Ali sem „Zarji“ že pridobil novega naročnika?

„Zarja“ se prodaja v Ljubljani po 8 vin.

v naslednjih tobakarnah:

Južni kolodvor, na peronu.
Pirnat, Kolodvorska cesta.
Zupančič, Kolodvorska cesta.
Blaž, Dunajska cesta.
Sterkovič, Dunajska cesta.
Fuchs, Marije Terezije cesta
Tivoli, na žel. prel. pri Nar. domu.
Šubič, Miklošičeva cesta.
Šenk, Resljeva cesta.
Kanc, Sv. Petra cesta.
Treo, „
Kušar, „
Podboj, „
Bizjak, Bahoričeva ulica.
Remžgar, Zelena jama.
Svetek, Zaloška cesta.
Sešark, Šelenburgova ulica.
Suhadole Anton, Zelena jama 50.

Dolenc, Prešernova ulica.
Pichler, Kongresni trg.
Ušeničnik, Zidovska ulica.
Kleinstein, Jurčičev trg.
Wisjak, Gospodska ulica.
Stiene, Valvazorjev trg.
Košir, Hilšerjeva ulica.
Sušnik, Rimska cesta.
Klanšek, Tržaška cesta.
Elsner, Kopitarjeva ulica
Blaznik, Stari trg.
Kustrin, Breg
Sever, Krakovski nasip.
Državni kolodvor.
Križaj in Kotnik, Čiška
Likar, Glince.
Jezeršek, Zaloška cesta.

Poskusite!

Naročite si „Slovenski Ilustrovani Tednik“ in zadovoljni bodete, ker to je najbolj zanimiv in zabaven časopis s slikami.

Letošnje poletje v znamenju Bata čevljev

Dobi se poysod.

Bioglobin

zdravniško priporočeno

dijetično sredstvo.

Kri tvoreča pijača izvrstnega okusa.

Odlčno jačilno in krepilno sredstvo

za mlade in stare.

V steklenicah po 3 K 50 vin. in 2 K

v vsaki lekarni.

„SLAVIJA“

VZAJEMNO ZAVAROVALNA BANKA V PRAGI, ki je največji slovenski zavarovalni zavod v Avstriji, se najtopleje

pogodbe, posebno za življenje in proti požaru le pri njej. — BANKA „SLAVIJA“ ima posebno ugodne pogoje in prikladne načine za zavarovanje življenja. Njeni tarifi za preskrbljenost za starost, za slučaj smrti roditeljev, za doto otrokom, so najcenejši. Ona razdeljuje ves čist dobiček svojim članom. Življenjske police banke „Slavije“ so nepodbitne in nezapadle. Gmotno podpira banka „Slavija“ narodna društva in organizacije, prispeva k narodnim dobrodelnim namenom in stremi za izboljšanjem in osamosvojitvijo narodnega gospodarstva. Ogromni rezervni fond K 54 milijonov jamčijo za popolno varnost. Čistega dobička je do sedaj izplačala svojim članom življenjskega oddelka K 2.495.719. Kapitalij in škod pa je do sedaj izplačala K 109.356.861. — Vsa pojasnila daje ter cenike in razkazila razpoložljiva drage volje in poštne prosto

GENERALNI ZASTOP „SLAVIJE“ VZAJEMNO ZAVAROVALNE BANKE V LJUBLJANI.

Del. glavnica:
K 8.000.000.

Ljubljanska kreditna banka v Ljubljani.

Rez. fond nad
K 800.000.

Stritarjeva ulica šte. 2, (lastna hiša).

Podružnice v Spljetu, Celovcu, Trstu, Sarajevu, Gorici in Celju.

Sprejema vloge na knjižice in na tekoči račun ter jih obrestuje od dne vloge po čistih 4 1/2%.